

7/ 5375
66.133

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : 30824082-610 4360
Konu : Şanlıurfa Milletvekili
Osman BAYDEMİR'in
Yazılı Soru Önergesi

....../....../2016
03 Ağustos 2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: a)TBMM'nin 18.05.2016 tarihli ve 43452547-120.07-[7/5375]-36564 sayılı yazısı
b)Başbakanlığın 25.05.2016 tarihli ve 31853594-610-2-1240-2245 sayılı yazısı

Şanlıurfa Milletvekili Osman BAYDEMİR'in, Sayın Başbakanımıza yöneltmiş olduğu, Sayın Başbakanımızın da Bakanlığımız koordinatörlüğünde cevaplandırılmasını tensip ettikleri TBMM 7/5375 Esas numaralı yazılı soru önergesine ilişkin cevabımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:
Cevap Yazısı (3 Sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
TBMM Başkanlığına

Bilgi:
Başbakanlığa

ŞANLIURFA MİLLETVEKİLİ
SAYIN OSMAN BAYDEMİR'İN
TBMM 7/5375 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
AİT SORULAR VE CEVABI

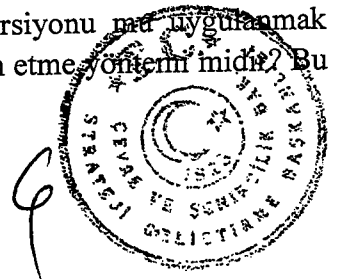
SORULAR:

21 Mart 2016 tarihinde Diyarbakır'ın Sur ve Şırnak'ın Silopi ilçelerinde "riskli alan sınırları" olarak belirtilen yerlerin Bakanlar Kurulu karar ile acele kamulaştırılmasına karar verilmiş, karar Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

Ağustos 2015'den beridir uygulanan sokağa çıkma yasakları boyunca, sivil kayıplar, ağır silahlarla oluşan tahribatlar, zorunlu göç gibi ciddi hukuksuzluklar ve insan hakları ihlalleri yaşamış Sur ve Silopili yurttaşların şimdi de yaşam alanları "acele kamulaştırma" kapsamına alınmıştır. Karar sonrasında, yurttaşlarımız, yıllardır yaşadıkları, ticaret yaptıkları, evlerinin, işyerlerinin, dini ve tarihi mekânlarının geleceğine, yani bir nevi kendi geleceklerine dair kaygılarını dile getirmektedirler. Yurttaşlarımızın ve de kamuoyunun acele kamulaştırma meselesine ve yaratacağı sonuçlara dair oluşan kaygılarının giderilmesi zaruridir.

Bu gerekçelerle;

- 1- Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa ve Kamulaştırma Yasasında da belirlendiği üzere kamulaştırma ön koşulu kamu yararadır. Sur ve Silopi için alınan acele kamulaştırma kararında hangi kamu yararları gözetilmektedir?
- 2- Sur ve Silopi'deki yerleşim birimlerinin acele kamulaştırmaya tabii tutulmasında Kamulaştırma Kanunu Madde 27'nin hangi bendi dikkate alınmıştır? Kararın kapsamı ve çerçevesi için belirtilen "riskli alan" tanımıyla ne denilmek istenmektedir?
- 3- Acele kamulaştırma kararının alınmasının, sokağa çıkma yasağı boyunca, ağır silahların kullanımının da yol açtığı, birçok hukuksuzluk, hak ihlalleri, dolayısıyla, suç delillerinin karartılması ile ilgisi var mıdır?
- 4- Acele kamulaştırma kararının demografik yapının değiştirilmesine yönelik bir girişim olduğu algısı halk arasında gittikçe yaygınlaşmaktadır. Bu algının ortadan kalkması için ne tür girişimleriniz olacaktır?
- 5- Sur ve Silopi'de UNESCO Dünya Kültür Mirası listesinde yer alan tescilli tarihi yapıların ve belediyelere ait mekânların acele kamulaştırma kapsamına alınmasının hukuki, ahlaki ve siyasi dayanağı nedir?
- 6- Bir kamu kurumu olan belediyenin mülkiyetindeki bir yapının kamulaştırılmasında gözetilen kamusal yarar/yararlar nelerdir?
- 7- Acele kamulaştırma, 1939 yılından beridir istisnaiyi olarak uygulanmış, AKP hükümetleri döneminde ise çağının gerisinde kalmasına rağmen olağan bir uygulama haline gelmiştir. Bir hukuk ve demokrasi devletinde olması gerektiği gibi, yerel halk, muhtarlar, belediyeler ve STK'ların muhatap alınıp, katılımcılıkla yaraların sarılmasının önündeki engel nedir? Bu karar hangi ideolojik tutumun yansımasıdır?
- 8- Acele kamulaştırma adı altında Şark Islahat planının yeni Türkiye versiyonu mu uygulanmak istenmektedir? Bu, hükümetin kendine benzemeyenleri cezalandırma ve ıslah etme yöntemi midir? Bu uygulama, belediyelere ve halkın iradesine yönelik bir darbe girişimi midir?

CEVAP:

6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun kapsamında Diyarbakır İli, Sur İlçesi sınırları içerisinde bulunan "Suriçi Bölgesi"nin tarihi özelliğini kaybederek çöküntü alanı haline gelmesi, zemin üzerindeki yapılaşmalar nedeniyle can ve mal kaybı riski taşımasından dolayı Suriçi Bölgesi ile tarihi sur koruma bandını kapsayan yaklaşık 187 hektarlık alan, 22/10/2012 tarihli ve 3900 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden "Riskli Alan" ilan edilmiş olup, 21/03/2016 tarihli ve 2016/8659 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile acele kamulaştırma kararı alınmıştır. Şırnak İli, Silopi İlçesi' de 6306 sayılı Kanun uyarınca 16/02/2016 tarihli ve 2016/8538 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla riskli alan ilan edilmiş, 21/03/2016 tarihli ve 2016/8662 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile acele kamulaştırma kararı alınmıştır.

6306 sayılı Kanun'un çıkarılmasının temel amacı, afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların tespit edilmesi, söz konusu alanlar ile riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat kurallarına ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini oluşturmak için, iyileştirme, tasfiye ve yenilemelerde bulunulması maksadıyla çıkarılmış olup, bir afet neticesinde bir daha can kaybı yaşanmamasının sağlanması ve kentlerin sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerine dönüştürülmesidir. Söz konusu Kanun'da Riskli Alan, Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Bakanlık veya İdare tarafından Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının görüşü de alınarak belirlenen ve Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca kararlaştırılan alan olarak tanımlanmaktadır.

2942 sayılı Kamulaştırma Kanununun 27 nci maddesinde, "3634 sayılı Milli Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun uygulanmasında yurt savunması ihtiyacına veya aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar alınacak hallerde veya özel kanunlarla öngörülen olağanüstü durumlarda gerekli olan taşınmaz malların kamulaştırılmasında kıymet takdiri dışındaki işlemler sonradan tamamlanmak üzere ilgili idarenin istemi ile mahkemece yedi gün içinde o taşınmaz malın 10 uncu madde esasları dairesinde ve 15 inci madde uyarınca seçilecek bilirkişilerce tespit edilecek değeri, idare tarafından mal sahibi adına 10 uncu maddeye göre yapılacak davetiye ve ilanda belirtilen bankaya yatırılarak o taşınmaz mala el konulabilir." hükmü yer almakta olup, zikredilen hüküm uyarınca "aceleliğine Bakanlar Kurulunca karar verilen hallerde" acele kamulaştırma işleminin yapılabileceği açıktır.

Söz konusu proje yürütülecek alanlar için alınan acele kamulaştırma kararının, 6306 sayılı Kanun kapsamında ilan edilmiş "riskli alan" olması, alan içinde bulunan yapıların can ve mal güvenliği açısından risk teşkil etmesi sebebiyle, taşınmazların tahliyesinin ve yıkımının ve akabinde yeni yapıların yapımının bir an önce başlatılması ve bitirilmesinin zaruri olması, terör örgütü mensuplarınca zarar verilen konut ve işyerleri sebebiyle yaşanan mağduriyetlerin ivedilikle giderilmesi, alanda anlaşma sağlanan parsellerde altyapı uygulamalarına başlanılmış olması ve altyapı uygulamalarının bütüncül bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için alan bütününde çalışma imkânının sağlanmasının gerekmesi gibi hususlar gözetilmektedir.

Acele kamulaştırmaya yönelik alınan Bakanlar Kurulu Kararı ile alanlar için hazırlanan İmar Planlarının uygulanması aşamasında yapılacak yenileme, iyileştirme ve dönüşüm uygulamalarını hızlandırmak ve uzlaşmayı sağlamak ile tehdit altında bulunan tarihi dokunun korunması, mühendislik hizmeti almadan yapılaşmış afet riski taşıyan nitelsiz yapıların bertaraf edilerek güvenli konutlar ile yaşanabilir mekânlar oluşturulması ve kentin yüzleştiği sosyal problemlerin mekânsal kararlar ile çözüme ulaştırılması amaçlanmaktadır.

Dolayısıyla alınan kamulaştırma kararı söz konusu alanlardaki parsellerin tamamının kamulaştırılması anlamına gelmemekte, terör olaylarından dolayı tahribatın büyük olduğu alanları içermektedir. Alanlarda öncelikle hedef vatandaşlarla uzlaşarak, onların sağlıklı ve güvenli yaşam alanlarına kavuşmasını sağlamaktır. Zorunlu hallerde, sosyal donatıların oluşturulması ve plan kararlarının hayata geçirilmesi için kamulaştırma kararına başvurulacaktır. Uygulamalar ile kültür varlıklarının değerleri yitirilmeden gelecek nesillere aktarılmasına, yapı ve doku bütünlüğü bozularak aykırılık teşkil eden yapıların dokuya uyumlu hale getirilmesine, özgün dokusuna tamamen aykırı olan, can ve mal güvenliği açısından risk altında olan niteliksiz yapıların yıkılarak tarihi yapılara ve yöresel mimariye uygun olarak yenilenmesine, kültür varlıklarının restorasyon, bakım- onarım, güçlendirme, iyileştirme, sağlıklılaştırma gibi yapılacak müdahalelerle bölgeye kazandırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasına, alanlarda terör örgütü mensuplarınca zarar verilen konut ve işyerlerinin sağlıklı ve güvenli hale getirilmesine ve mağduriyetlerin giderilmesi suretiyle bölgenin hem kent kültürüne hem de dünya mirasına kazandırılmasına yöneliktir.

Suriçi Bölgesi'nin kentsel sit alanı olması ve dünya miras listesine girmesi, alanlarda bulunan tescilli tarihi yapıların yer alması, bu haliyle aynen korunarak gelecek nesillere aktarılması anlamı taşımamakta olup, yapı ve doku bütünlüğü bozularak aykırılık teşkil eden yapıların dokuya uyumlu hale getirilmesi, korunması gereken ancak zamanla özgünlüğü kaybetmeye başlayan ve hatta kaybolmaya yüz tutmuş kültür varlığı yapıların ise restorasyon, bakım-onarım, güçlendirme, iyileştirme, sağlıklılaştırma vb. yönünde yapılacak müdahalelerle bölgeye kazandırılmasına yönelik çalışmaların yapılmasını gerekli kılmaktadır. Alanlarda var olan sorunlara işaret ederek çözüm yollarının önerilmemesi ve bölgenin korunmasına yönelik herhangi bir müdahale yapılmaması halinde, alandaki bu mevcut yapısal problemler çok değerli tarihi yapı ve dokular için de büyük bozulma riski ve hatta yakın bir gelecekte yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır.

Riskli alan olarak belirlenen alanlarda, 6306 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen yetkilerin tamamı (planlama ve kamulaştırma yetkileri de dâhil olmak üzere) Bakanlığımıza geçmiş olup; söz konusu riskli alanlarda son aylarda bölücü terör örgütünün çıkardığı olaylar sonucunda birçok ev ve işyeri hasar görmüştür. Bu bölgelerdeki çalışmalarda temel amaç öncelikle vatandaşlarımızın uğradığı zararların giderilmesi, vatandaşlarımızın sağlıklı ve güvenli alanlarda yaşamlarını devam ettirmelerini içermektedir.

Zarar gören bölgelerimizde öncelikli hedef yerinde dönüşüm olup, vatandaşlarımızın yine bulunduğu bölgelerde ikameti sağlanacaktır. Bununla birlikte tüm süreç uzlaşma ile yürütülecek ve planlama kararlarının ivedi şekilde hayata geçirilmesi sağlanacaktır. Plan kararları doğrultusunda yeni konut alanları ve sosyal donatı alanları oluşturulması ve inşası süreci de ivedilikle yürütülecektir. Yapılacak çalışmalar ile birlikte kentlerimiz yeniden planlanacak, kentsel donatılar anlamında standartların üzerine çıkarılması sağlanacaktır. Bununla birlikte bu kentlerimizin tarihi değerlerinin korunması ve ön plana çıkarılması, kültürel yapılarının ve sosyal dokularının devamı ve gelecek nesillere aktarılması, sosyal yapıya uyumlu, yöresel unsurları barındıran, sağlıklı ve güvenli yaşama alanlarının oluşturulması için gerekli çalışmalar yapılacaktır.

